

Descobrim el Modernisme al Museu d'Art de Cerdanyola

Visita al Museu d'Art de Cerdanyola



GUIA PER AL PROFESSORAT

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

ÍNDEX

- Informació per al professorat

- Objectius.....pàg. 3
- Què s'ofereix.....pàg. 4
- Metodologia.....pàg. 4
 - Presentació.....pàg. 4
 - Visita a l'exposició permanent.....pàg. 4
 - Realització d'exercicis al pati del Museu.....pàg. 5

- Suggestiments de treball

- Abans de la visita.....pàg. 6
- Durant la visita.....pàg. 8
- Després de la visita.....pàg. 9



INFORMACIÓ PER AL PROFESSORAT

Objectius:

- Conèixer la història de l'estiueig a Cerdanyola, fenomen lligat a la Revolució Industrial a Catalunya (aparició de la burgesia i del ferrocarril).
- Conèixer l'ambient artístic i cultural de Cerdanyola des de finals del s.XIX fins a la Guerra Civil, fent èmfasi en els corrents estilístics propis de cada moment a Catalunya i en els artistes que van treballar a la ciutat en aquesta època.
- Participar activament en els diferents moments de l'activitat.
- Reconèixer i valorar un espai públic.
- Respectar les instal·lacions i materials artístics.
- Treballar en equip per desenvolupar actituds de respecte i comprensió cap a altres opinions i punts de vista.
- Aprendre a reconèixer, valorar i respectar el patrimoni cultural, en concret el patrimoni artístic local. Valorar la importància de la seva protecció i conservació.
- Interessar-se per participar en la vida cultural de la localitat i considerar la cultura com una font d'enriquiment i gaudi.
- Identificar maneres de viure i formes d'organització social en les obres d'art; percebre i comprendre algunes idees, valors o creences que desvetllen els objectes i les imatges.
- Identificar la motivació en la creació d'objectes i d'imatges, les diferents visions de l'art i la relació de les obres amb els contextos de producció artística.
- Reconèixer les finalitats informativa, exhortativa, expressiva, estètica i discursiva de la comunicació artística i visual.
- Utilitzar la terminologia pròpia del llenguatge artístic per descriure els objectes i les imatges, les tècniques i els procediments, els materials i les eines.
- Diferenciar temes, estils i tendències de les arts visuals a través del temps.



Què s'ofereix:

Aquesta és una visita comentada a l'exposició permanent del Museu d'Art de Cerdanyola, en la que una educadora especialitzada acompanyarà al grup a través dels diferents àmbits de la mostra per emfatitzar algunes obres exposades. Les imatges escollides ens serviran per fer entendre a l'alumnat que el canvi de segle a Catalunya va ser un moment esplendorós per a la cultura i les arts. Aquesta època d'or de l'art català i del fenomen de l'estiueig a la nostra ciutat s'entén gràcies a una sèrie de factors econòmics i socials que explicarem durant la visita. També explicarem les raons per les quals el corrent modernista es va desenvolupar tant a Catalunya, així com les seves característiques estilístiques principals.

Metodologia:

1 Presentació

Recepció del grup a l'entrada del Museu per part de l'educadora especialitzada. Es destacaran les normes que tots els visitants del museu han de complir per tal de garantir la conservació de les peces i el respecte als autors. Abans d'accedir a l'espai d'exposició permanent es farà una breu explicació a la història i la funció del Museu (extrapolable a la resta d'institucions d'aquest tipus) i una introducció a allò que ens trobarem quan entrem.

A continuació, l'alumnat es dividirà en dos grups. Un dels grups farà primer el Punt 2 amb l'educadora, que trobem a continuació explicat, i l'altre grup començarà pel Punt 3 acompanyat d'un professor o professora del centre. Una vegada hagin acabat, s'intercanviaran.

2 Visita a l'exposició permanent

En primer lloc, l'educadora aprofitarà les imatges de l'audiovisual col·locat a l'inici del recorregut per explicar la història de Can Domènech. A continuació passarem per les dues primeres sales, on es parlarà dels artistes vinculats amb la ciutat que aquí es representen: Galetà Buigas, Eduard M^{re} Balcells (arquitectes), Carles Buigas i Ismael Smith. La figura d'Eduard M^{re} Balcells ens servirà per exemplificar la idea modernista de l'artista total, ja que a més de ser arquitecte, en Balcells també dissenyava altres elements decoratius dels edificis. El mateix passa amb Ismael Smith, escultor, dissenyador, il·lustrador i gravador. La seva obra donarà peu a explicar també la variació estilística o evolució que pot experimentar la producció d'un mateix artista, cosa que tornarem a comentar a la Sala Togores. Aprofitarem l'espai que ens ofereix la Sala Modernista per seure i explicar com i perquè Cerdanyola es va convertir en una vila d'estiueig, i perquè el Modernisme va ser tan important a Catalunya. Parlarem de les característiques més importants d'aquest corrent (a nivell



Descobrim el Modernisme al Museu d'Art de Cerdanyola. Educació Secundària social, econòmic, geogràfic i estilístic) i ens servirem de les obres del Museu per exemplificar aquestes característiques. A continuació visitarem la Sala Togores i parlarem de la vida i l'obra de l'artista més internacional que va veure néixer Cerdanyola, per acabar a la Sala de la Colònia Noucentista comentant les principals característiques del Noucentisme i de l'estil que el va seguir, l'Art Déco.

3 Realització d'exercicis al pati del Museu

Mentre un grup estigui realitzant la visita a l'exposició permanent, l'altre anirà amb el professor o professora del centre al pati del Museu. En aquest espai podrà realitzar una sèrie d'exercicis relatius a la visita de l'exposició permanent i la façana de l'edifici. En l'apartat següent fem una explicació d'aquestes activitats.

Suggeriments de treball

A continuació us proposem una sèrie d'activitats per fer amb els alumnes a l'aula, així com una explicació dels exercicis que podran fer durant la visita al Museu.

Abans de la visita:

- Us proposem que Trebal·leu a l'aula els següents conceptes:

Modernisme

Moviment cultural que es produeix a Europa a finals del segle XIX i principis del s. XX. Malgrat que aquest corrent afecta a totes les manifestacions de l'art i el pensament, és en l'arquitectura i les arts plàstiques on es mostra amb ple sentit.

A Catalunya l'eclosió del Modernisme coincideix amb un moment de creixement econòmic, urbanístic, de canvi social i de reafirmació nacional (Renaixença) idoni per al seu ple desenvolupament. Per aquesta raó trobem produccions modernistes per tota la geografia catalana, i en edificacions de molts diversos tipus: fàbriques, cooperatives agrícoles, ateneus, mercats i habitatges.

Entre les principals característiques del corrent modernista cal destacar la reivindicació del treball de l'artesania (com la ceràmica, el vidre, el mobiliari, el teixit,...etc.), la recuperació del gòtic (com l'estil més esplendorós que havia tingut Catalunya fins al moment) o la integració de totes les arts plàstiques dins d'un edifici, que esdevenia una obra d'art total. Això vol dir entendre l'art com un tot, de manera que els artistes modernistes molt sovint



Educant per a l'art

Descobrim el Modernisme al Museu d'Art de Cerdanyola. Educació Secundària

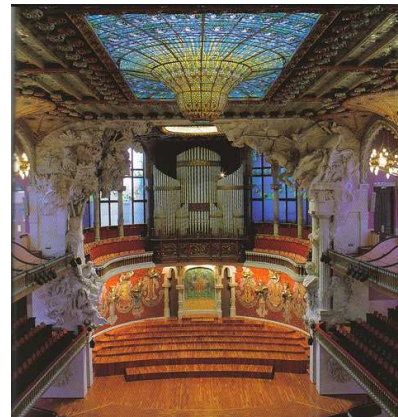
eren pintors, il·lustradors i escultors alhora, o arquitectes i decoradors (dissenyaven l'exterior i l'interior de l'edifici, amb el mobiliari, vidrieres, mosaics, forja,...etc).

Com a trets generals estilístics del Modernisme podem definir: el predomini de la corba sobre la recta (tipus de línia corba anomenada "coup de fuet"), l'asimetria, el dinamisme de les formes, el detallisme de la decoració, l'ús freqüent de motius vegetals i naturals i les figures femenines.

Tot i que la cronologia exacta del desenvolupament del Modernisme a Catalunya és difícil d'establir, podem situar-lo entre l'any 1888, (data de la primera Exposició Universal de Barcelona) i el 1906, amb un epíleg fins l'any 1926 (data de la mort d'Antoni Gaudí).



Edifici modernista a Olot, amb escultures d'Eusebi Arnau



Palau de la Música Catalana

Noucentisme

Moviment cultural que s'inicia a Catalunya aproximadament el 1906, com a reacció al Modernisme, i acaba el 1923. El creador del mot Noucentisme, i el principal ideòleg d'aquest estil, va ser Eugeni d'Ors, que va anomenar-lo d'aquesta manera fent referència al nou segle, el del 1900 (nou-cents i nou com a contrari de vell).

El Noucentisme va ser un corrent que negà tot el que s'havia fet abans, que volia trencar amb el Modernisme i amb tot allò que es considerava vell, del segle anterior. És una reacció en contra el liberalisme, el romanticisme, el naturalisme, el positivisme i el laïcisme, i representa la imposició de la raó, la precisió, la serenitat, l'ordre i la claredat. Es valora més la intel·ligència que la sensibilitat, i en les arts es defensa la preponderància de la línia respecte al color i la sobrietat expressiva.



El Noucentisme, moviment que també va afectar a l'esfera política, va servir a la burgesia catalana per refermar-se com a classe hegemònica i exportar el seu programa de millora a la resta d'Espanya.



Pintura de Joaquim Sunyer



Escultura de Josep Clarà

Art Déco

Corrent artístic que es desenvolupà a partir del 1920 i fins el 1939, i que va influenciar sobretot a l'arquitectura i al disseny d'interiors, gràfic i industrial. També va exercir la seva influència sobre la moda, la pintura, el gravat, l'escultura, i el cinema. Estilísticament, l'Art Déco és una evolució de l'Art Nouveau que fusiona moviments diversos de principis de s.XX, amb influències del constructivisme, el cubisme, el futurisme o el racionalisme. Els descobriments arqueològics de l'Antic Egipte que es fan en aquesta època són potser el motiu de la monumentalitat i la solidesa de les formes de l'Art Déco. D'altra banda, el gust per les innovacions tecnològiques i l'estètica de les màquines influeixen en les formes d'aquest estil: les línies aerodinàmiques, la il·luminació elèctrica, la ràdio, el revestiment dels vaixells o els gratacels.



Fotografia de l'Estudi Compal



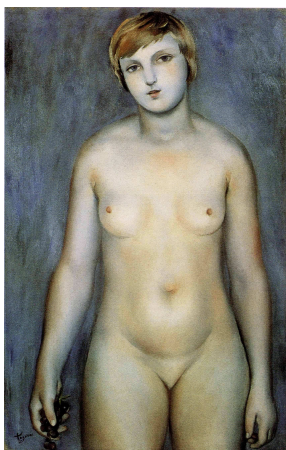
Edifici Chrysler, Nova York



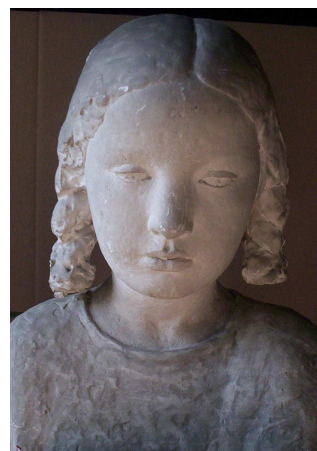
Durant la visita:

Al MAC trobem peces corresponents als corrents estilístics del Modernisme, el Noucentisme i l'Art Déco.

2. Intenteu esbrinar a quin dels tres corrents artístics dels que parlem al Museu pertanyen les obres d'art següents:



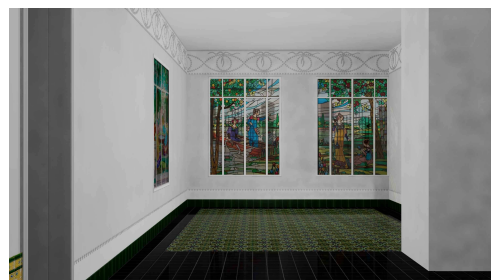
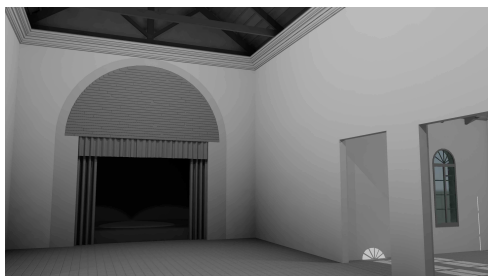
Educant per a l'art



Ara, aneu davant de la façana del MAC i intenteu realitzar els següents exercicis:

3. Ordeneu cronològicament les diverses funcions que ha tingut l'edifici del Museu d'Art de Cerdanyola al llarg de la seva història. A continuació, relacioneu les imatges de la façana i de l'interior de l'edifici que teniu més avall amb aquestes èpoques i funcions:

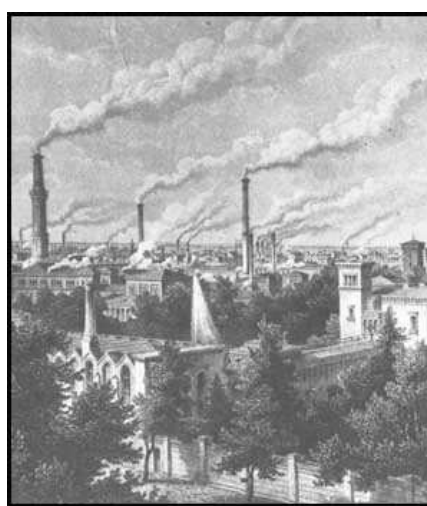
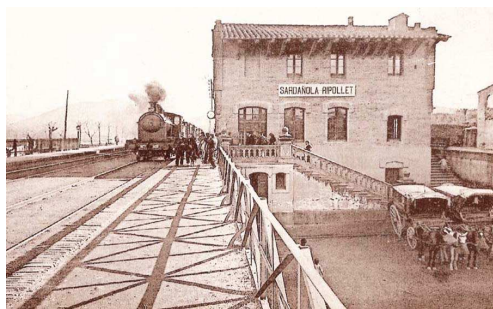
- a. Laboratoris farmacèutics Domènech.
- b. Teatre Casino dels estiuers.
- c. Museu d'Art de Cerdanyola.
- d. Torre López, residència d'estiu.
- e. En desús.



Després de la visita:

Al Museu d'Art de Cerdanyola hem vist que la nostra ciutat va ser una important vila d'estiueig entre l'últim terç del s. XIX i la primera meitat del s. XX.

1. D'entre els elements que tens fotografiats a continuació, escull els tres que creguis que van ser importants per a l'aparició de l'estiueig a Cerdanyola, i explica per què. De cada parella de fotografies, n'hi haurà una que serà correcta.



Durant la visita a l'exposició hem parlat de dos artistes molt importants que van estiuejar a Cerdanyola, Ismael Smith i Josep de Togores.

2. A continuació adjuntem les biografies dels esmentats artistes, però els hi falten una sèrie de paraules. Ompliu els buits dels textos amb els mots que teniu al final, de manera que aquestes biografies tinguin sentit.



Josep de Togores i Llach (Cerdanyola del Vallès 1893 – Barcelona 1970), fill del i mecenes Josep de Togores i Muntadas, és un dels principals representants del a l'Estat Espanyol. Va evolucionar del a l'art d'avantguarda. Als anys va quedar i la família es va instal·lar de forma permanent a la seva casa de....., la, fins als volts de 1914. Al poble, Togores es va iniciar en la pintura i aviat va començar a conrear èxits. Una de les obres més conegudes de l'època va ser, presentada a l'Exposició Internacional de Brussel·les de 1910. El 1919 va marxar a i, al cap de dos anys, va ser contractat en exclusiva per Daniel-Henry Kahnweiler, marxant de, Léger, Gris o Manolo Hugué. Llavors, immers en el neoclassicisme, va començar a exposar a França, Alemanya i als Estats Units. De 1928 a 1930 es va endinsar en el corrent L'any següent va trencar el contracte amb, retornà a i s'integrà en els corrents més tradicionals, fins que va morir atropellat per un, l'any 1970.

surrealista Catalunya París sord realisme màgic cineasta
tramvia modernisme tretze Kahnweiler
El boig de Cerdanyola Cerdanyola Picasso Torre del Pi



Ismael Smith Marí (Barcelona 1886 - White Plains, Nova York 1972) és un dels artistes catalans més personals de finals del i principis del noucentisme. Es tracta d'un artista difícil de classificar, amb una vida ben estranya i fascinant. De família i vida bohèmia, va establir grans relacions d'amistat amb artistes de la de Cerdanyola, com ara, Granados, Pau Casals, Roviralta o Ramon Garriga. Al llarg de la seva producció Smith destacà en els camps de, el dibuix, el gravat, l'art gràfic i la Smith és caracteritzat per uns irònics i elegants, molt propers a la caricatura refinada, plens de sarcasme i, sovint, amb una forta càrrega i una gran ambigüitat. El Museu Nacional de Catalunya, el *Museum* de Londres i la Hispanic Society de Nova York tenen obra seva. El 1919, Smith s'instal·là a amb tota la seva família, i es dedicà al gravat i als Després de provar amb l'escultura, es dedicà a l'estudi de la cura del Finalment, va ser tancat en un davant les queixes dels veïns, escandalitzats per les excentricitats d'Ismael i sota acusacions L'abandonament de la vida artística el condemnaren a l'oblit, tot i la i el reconeixement que havia tingut a les primeres dècades del Després de la seva mort, el, Enrique García-Herrera va conèixer casualment a Frank, de l'artista, que li va llegir tota i la documentació d'Ismael que conservava la família. A partir d'aquell moment García-Herrera s'ha dedicat al salvament, estudi i reivindicació de la figura i l'obra

psiquiàtric fama càncer benestant Modernisme
segle XX d'Ismael Smith eròtica germà dibuixos
Nova York l'escultura *British* d'homosexualitat
1972 religiosa ex-libris Togores l'obra
colònia d'estiuejants il·lustració d'Art



Com hem après durant la visita al MAC Can Domènech, el Modernisme és un corrent artístic que influeix en totes les arts i artesanies i que defensa un ART TOTAL. D'aquesta manera, els artistes modernistes podien ser pintors, dibuixants, cartellistes i dissenyadors de mobles o joies alhora.

2. Fes d'artista total i dissenya un cartell d'un espectacle al "Sardanyola Gran Casino", utilitzant els elements estètics propis del Modernisme: elements de la natura, línies corbes (*coup de fouet*), figures femenines al·legòriques, formes geomètriques (Modernisme centroeuropeu) o elements que representin Catalunya (bandera, rosa, St. Jordi, drac...etc.). A continuació et mostrem alguns exemples de cartells modernistes per a què et serveixin d'inspiració:



Podeu enviar-nos les fotografies de les vostres creacions a: mac@cerdanyola.cat



Educant per a l'art